

Zuyd Inspiratiegids

Duurzaamheid in het onderwijs

ZU
YD

Waarom duurzaamheid in het onderwijs?

Beste docent, onderzoeker, student,

In de strategie van Zuyd Hogeschool is duurzaamheid sterk verankerd. Belofte 4 van Zuyd is als volgt geformuleerd:

We verduurzamen Zuyd. Iedereen doet mee.

Bij Zuyd voelen we ons verantwoordelijk voor een duurzame wereld. Voor onszelf, onze studenten en toekomstige generaties. Daarom werken we aan een acceptabele ecologische footprint. En leiden we professionals op met duurzame competenties. Voor de wereld van nu en die van de toekomst.

Wat is de inspiratiegids?

Deze inspiratiegids is samengesteld door Programma Duurzaam Zuyd en is een verzameling van verschillende informatiebronnen. We bieden hiermee handvatten voor het verduurzamen van het onderwijs. Dit overzicht is een groeidocument.

Heb je aanvullingen? Wij ontvangen ze graag via het e-mailadres:

duurzaam@zuyd.nl

De inspiratiebronnen in dit overzicht zijn gecategoriseerd op basis van de Sustainable Development Goals (SDG's). De SDG's zijn zeventien doelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030. Ze zijn een mondiaal kompas voor uitdagingen als armoede, onderwijs en de klimaatcrisis. SDG Nederland is het netwerk van iedereen die in ons land aan de doelen wil bijdragen.

Het programmateam Duurzaam Zuyd

SDG's Algemeen

Onder SDG Algemeen is generieke informatie over duurzaamheid en de SDG's te vinden.

- SDG Nederland. Voor een betere en duurzame wereld voor iedereen. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [↗](#)
- De grootste les voor de wereld, ingeleid door Malala Yousafzai. Uitleg SDG's. United Nations Regional Information Centre for Western Europe. 2018. **Video (6:19 min)** [↗](#)
- Duurzame Ontwikkelings Doelstellingen. 17 doelstellingen om onze wereld te transformeren. Regionaal Informatiecentrum van de Verenigde Naties (UNRIC). 2019. **PDF** [↗](#)
- Homo Deus. Een kleine geschiedenis van de toekomst. Yuval Noah Harari. 2022. **Boek** [↗](#)

- Massive Online Open Course (MOOC) Transformative Citizen Science voor Sustainability. Wageningen University. 2023. Cursus 10 weken, 3-5 uur p/w.

Website [↗](#)

- Minder vliegen, minder vlees eten en minder consumeren. Gedragsverandering waarom is dat lastig? 2023. VPRO.

LinkedIn-videofragment (1:29 min) [↗](#)

- Moreel Kompas in Duurzaamheid. De toolbox Moreel kompas & duurzaamheid helpt je niet alleen bij het formuleren van je visie, maar ook bij het vaststellen van je doelen, (kern)waarden en overtuigingen. HAN Libguides Master Circulaire Economie. 2023. **Website** [↗](#)

- Rapporten over de SDG's. Rapportages over Nederland door het CBS, de Rijksoverheid en brieven aan de Tweede Kamer. SDG Nederland. 2022.

Website [↗](#)

- Take Action for the Sustainable Development Goals. The Sustainable Development Goals are the blueprint to achieve a better and more sustainable future for all. United Nations. **Website** [↗](#)

- Tegenlicht uitzendingen thema duurzaamheid. Overzichtspagina over diverse onderwerpen. VPRO. Uitzendingen, podcasts, leesteksten. 2022, 2023. **Website** [↗](#)

- The Sustainable Development Goals, Fields & Enablers. A powerful orientation tool to focus your personal and professional journey towards sustainability. Y-East. **Website** [↗](#)
- The unexplored scope of the SDGs, SDFs and SDEs (Sustainable Development Goals, Fields & Enablers). Laravoire, P. **LinkedIn** [↗](#)
- Toolkit om te ondersteunen en de beweging voor leren voor duurzame ontwikkeling verder te laten groeien: Bouwen aan een beweging voor sparkthemovement.nl circulair talent. SPARK The Movement. 2020. **Website** [↗](#)
- Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development. United Nations. 2015. **Website** [↗](#)
- UvA Sustainability Platform (USP). An interdisciplinary UvA wide community for generating knowledge on sustainability within our planetary boundaries. University of Amsterdam. 2023. **Website** [↗](#)
- Visualisation a month of consumption. Rob Greenfield draagt afval van 1 maand. **LinkedIn-videofragment (0:26 min)** [↗](#)

SDG 1. Geen armoede

SDG 1 is gericht op de afname van armoede in al haar vormen. Zowel financiële aspecten als de impact van armoede op het leven van mensen maken daar deel van uit.

- SDG 1. Geen armoede. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [↗](#)
- Bedrijven moeten je juist helpen mínder te kopen. De Correspondent. 2022. **Artikel (leestijd 5-6 minuten)** [↗](#)

SDG 2. Geen honger

SDG 2 is gericht op de beëindiging van honger, bereiken van voedselzekerheid en verbeteren van voeding en promoten van duurzame landbouw.

- SDG 2. Geen honger. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [↗](#)
- Organic Agriculture and the Sustainable Development Goals. Part of the solution. Simon de Schaetzen. Nature and more. **PDF** [↗](#)

SDG 3. Goede gezondheid en welzijn

SDG 3 is gericht op het verzekeren van een goede gezondheid en promoten van welzijn voor alle leeftijden.

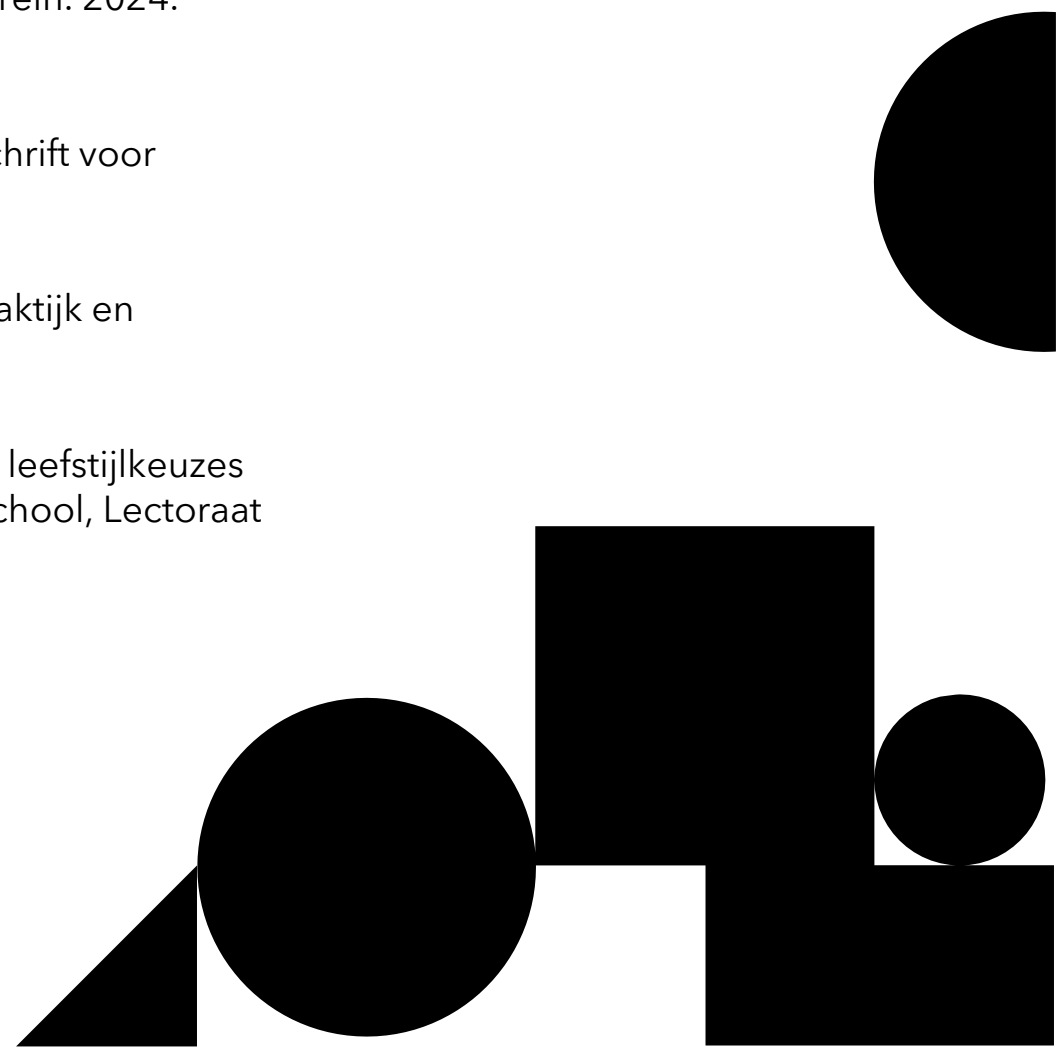
- SDG 3. Goede gezondheid en welzijn. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [↗](#)
- Duurzame zorg voor gezonde toekomst. Green Deal 2.0. Green Deal. 2022. **Website** [↗](#)
- Duurzame Zorg. Handvatten om de zorgsector duurzamer te maken RIVM. 2023. **Website** [↗](#)
- Een stuur voor de transitie naar duurzame gezondheidszorg. Kwantificering van de CO2-uitstoot en maatregelen voor verduurzaming. Gupta Strategists. 2019. **PDF** [↗](#)

- Green Deal - 5 duurzame doelen in de zorg. Zorg voor beter. 2022. **Website** [↗](#)
- Groen in de zorg: Een quick-scan inventarisatie van het groene zorgaanbod in Nederland. Van den Berg. 2015. **PDF** [↗](#)
- Groene zorg. Natuur op recept. 2023. **Website** [↗](#)
- Intentie voor duurzaam zorgonderwijs is groot. LUMC. 2022. **Website** [↗](#)
- Klimaat. Zorg voor klimaat. 2022 **Persbericht** [↗](#)
- Maria na borstkanker: "Dit is het afval van één operatie, mijn operatie". RTL nieuws. 2021. **Artikel en video (1:41 min)** [↗](#)
- Materialen Natuur en Gezondheid. Alles is gezondheid. 2022. **Website** [↗](#)
- Meer duurzaamheid in de zorg. Green Deal Duurzame Zorg. Rijksoverheid. 2023. **Website** [↗](#)

-
- Milieuthermometer Zorg. MPZ milieuplatform zorgsector. 2023. **Website** [↗](#)
 - Natuur voor gezondheid. Alles is gezondheid. 2022. **Website** [↗](#)
 - Positieve gezondheid. Zo draagt 'Beter is het groen' bij aan gezondheid. GGdGV. 2017. **Afbeelding** [↗](#)
 - Rapport: Inventarisatie duurzaamheid in universitaire opleidingen in de gezondheidszorg. Visser, E.H., Wiggers, L.M.C., Brakema, E.A. Greener Healthcare Education 2022. **Rapport via website** [↗](#)
 - Sectorplan "gezond opleiden". Sectoraal adviescollege voor het hoger gezondheidszorg onderwijs. Vereniging Hogescholen. 2021. **Website** [↗](#)
 - Verduurzaming van zorg. Cure, Care, Eerstelijn. Expertisecentrum Verduurzaming Zorg. 2023. **Website** [↗](#)
 - Werken in het hart van de samenleving. Hogere Sociale Studies. Vereniging Hogescholen. 2018. **Boek** [↗](#)

- WHO: Klimaatverandering grootste bedreiging voor gezondheid. Skipr. 2021. **Website** [↗](#)
- Wild things. De wetenschap van Natuur en Gezondheid. Annette Postma. **Video (1:38)** [↗](#)
- Kenniskaarten over voeding en duurzaamheid. Groene Brein. 2024. **Website** [↗](#)
- Planetary health in medisch onderwijs. Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde. 2023. **Artikel** [↗](#)
- De transitie naar duurzame zorg. TVZ Verpleegkundige praktijk en wetenschap. 2023. **Artikel** [↗](#)
- Leef!kaarten. De Leef!kaarten laten je voelen hoe andere leefstijlkeuzes je kunnen helpen bij je vitaliteit. Susy Braun, Zuyd Hogeschool, Lectoraat Voeding, Leefstijl en Bewegen. 2023. **Video (2:18)** [↗](#)

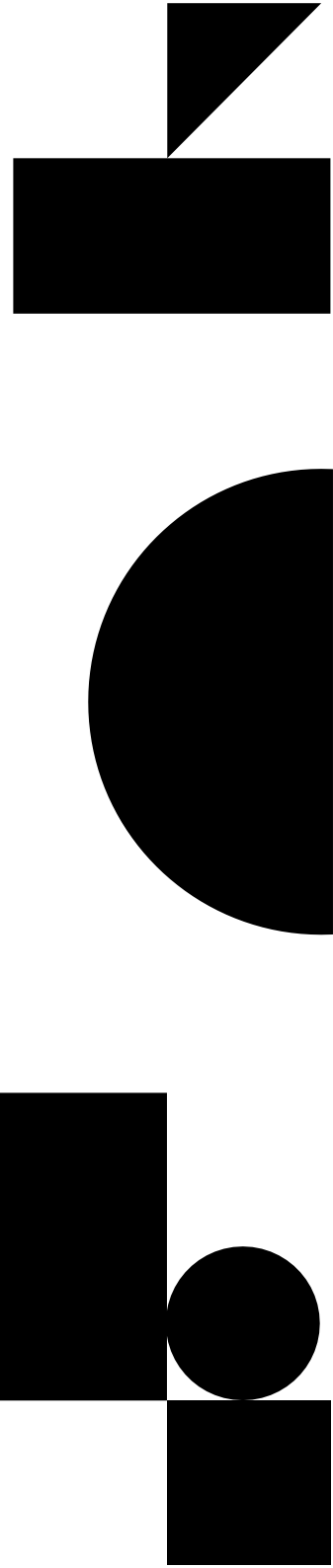
SDG 4. Kwaliteitsonderwijs

SDG 4 is gericht op het verzekeren van gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en het bevorderen van levenslang leren voor iedereen.

- SDG 4. Kwaliteitsonderwijs. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [↗](#)
- Bijzonder kenmerk duurzaam hoger onderwijs. Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). 2023. **Website** [↗](#)
- Cursussen voor medewerkers over duurzaamheid. Gedragsverandering, Duurzaam ondernemen, Tribes van de Toekomst, Natuurlijk duurzaam. Goodhabituz. **Website** [↗](#)
- De filosofie van Eco-Schools. Programma voor scholen die met leerlingen werk maken van duurzaam denken en doen. **Website** [↗](#)
- Docenten willen meer duurzaamheid in curricula. Harms en de Gier. Science Guide. 2023. **Website** [↗](#)

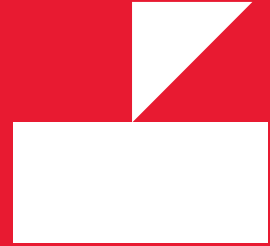
- Duurzaam Hoger Onderwijs. Hobéon ondersteunt uw opleiding of instelling bij het verwezenlijken van uw Sustainable Development Goals. Hobeon. 2023.
Website [↗](#)
- Duurzaamheid belangrijk aandachtspunt bij inzet van ICT. Onderwijsvernieuwing. Kennisnet. 2021. **Website** [↗](#)
- Duurzaamheid binnen Zuyd; het onderwijs aan het woord. Dag van de duurzaamheid in het onderwijs van Zuyd. 2022. **Video (16:34 min)** [↗](#)
- Duurzaamheid en ICT. Lesmateriaal. Duurzaam MBO. **Website** [↗](#)
- Duurzaamheid: hoe maak je er werk van in je opleiding? Onderwijstips. Universiteit Gent. 2023. **Website** [↗](#)
- Duurzaamheid: hoe maak je er werk van in je opleiding? Universiteit Gent. 2023.
Website [↗](#)
- Duurzame PABO. We teach the future. 2023. **Website** [↗](#)
- Ecoschools. Hoe het werkt. Lesmateriaal. 2023. **Website** [↗](#)
- Education for Sustainable Development Goals. Learning Objectives. United Nations. 2017. **Interactive PDF** [↗](#)

-
- Education for Sustainable Development in Foreign Language Learning. Content-Based Instruction in College-Level Curricula. Maria de la Fuente. 2021. **Boek** [↗](#)
 - Het hoger onderwijs moet dringend vergroenen, maar hoe? Van der Wurff. 2022. **Website** [↗](#)
 - Hoe kan kunst bijdragen aan begrip voor duurzaamheid? Jan van Boeckel. Kenniscentrum Kunst en Samenleving. 2022. **Website** [↗](#)
 - Hoger onderwijs. Honoursprogramma's rond 21e-eeuwse vaardigheden en wereldburgerschap: communiceren, samenwerken, sociaal-culturele vaardigheden, kritisch denken, zelfregulering, mediawijsheid, creativiteit, probleemoplossende vaardigheden, ondernemendheid. Lesprogramma's voor docenten. De begripsacademie. **Website** [↗](#)
 - Influencer worden? We kopen steeds vaker, steeds meer en steeds goedkoper, maar de natuur is hier de dupe van. Wat doe jij om de toekomst van onze planeet veilig te stellen? Radboud Universiteit. Filmpje Impactday. 2021. **Video (1:00)** [↗](#)
 - Inspiratie voor het onderwijs van nu. Het doel is om duurzaamheid in het DNA van het onderwijs te verankeren. Coöperatie Leren voor Morgen. **Website** [↗](#)

- Inspiratieplatform voor alle opleidingsvormen. Sparkthemovement. **Website** [↗](#)
- Jan Rotmans over het onderwijs. Professor Jan Rotmans vertelt over de transitie in het onderwijs en het kantelpunt waarin het onderwijs zich nu bevindt. 2019.
Video (4:17 min) [↗](#)
- Join the Move the Date Challenge! During the Move the Date Challenge you will, together with students and staff from hotel schools all over the Netherlands, work on different sustainable challenges to reduce your carbon footprint! Hotel Management School Maastricht. 2023. Best Practice. **Website** [↗](#)
- Leren voor Duurzame Ontwikkeling. Gewoon doen. Handreiking voor het ontwerpen van Leren voor Duurzame Ontwikkeling Stan Frijters. Aeres Hogeschool Wageningen. 2016. **PDF** [↗](#)
- Leren voor duurzame ontwikkeling. Vrij toegankelijk lesmateriaal voor po, vo, mbo. Links naar lesideeën per sector voor VO en MBO. Thema's zijn verbonden aan SDG's. Wikiwijs, Kennisnet. 2023. **Website** [↗](#)
- Leren voor Morgen Podcast. Duurzame docenten. Engels en Kreté. 2022.
Website [↗](#)

- Lesgeven voor en over duurzaamheid – Theorie en praktijk in het hoger onderwijs. University of Antwerp. 2023. **Website** [↗](#)
- Lesgeven voor en over duurzaamheid. Duurzaam Educatiepunt en vijf Vlaamse universiteiten. **Boek** [↗](#)
- Lespakketen voor integratie van duurzaamheid in het onderwijs met duurzaamheid en de natuur als centrale vertrekpunt. The Harmony Project. 2023. **Website** [↗](#)
- Meet the SDG's! Wat ga jij bijdragen in 2030? Gratis workshop materiaal ter kennismaking met duurzaamheid en SDG's. De Koers. **Website, webshop** [↗](#)
- Meta-analyse maatschappelijke opgaven relevant voor het HBO. Eindrapport. Susanne de Zwart, Lonneke Broeks, Thijs van den Berg. Berenschot. 2020. **PDF** [↗](#)
- Nascholing voor docenten. Greenpeace. 2023. **Website** [↗](#)
- Nascholing voor docenten. Leren voor duurzame ontwikkeling. Greenpeace. **Video (4:12 minuten)** [↗](#)

- Netwerk van pabo's en basisscholen dat actief werkt aan duurzame ontwikkeling in het (bestaande) onderwijs en de organisatie van pabo's en basisscholen, met als uitgangspunt de vraag van scholen. Stichting Duurzame PABO. 2023.

Website [↗](#)

- Ontwerptools t.b.v. Leren voor Duurzame Ontwikkeling. 2023. LVDO. **Website** [↗](#)

- SPARK SDG KOMPAS in alle praktijklokalen. SPARK The movement, Terra.

Website [↗](#)

- Spark SDG KOMPAS in alle praktijklokalen. Terra, Nijenbanning, Swart en Qiu. KOMPAS. **Website** [↗](#)

- Teach for SDG's. Een inspiratiegids rond duurzame ontwikkelingsdoelen voor scholen. Perspective 2030. 2019. **PDF** [↗](#)

- Teaching packs. Our teaching packs are linked to sustainability themes and are packed with planning, resources and ideas. The Harmony Project. 2023.

Website [↗](#)

- The Whole School Approach voor duurzame ontwikkeling. 2023. **Website** [↗](#)

-
- Toolkit om te ondersteunen en de beweging voor leren voor duurzame ontwikkeling verder te laten groeien: Bouwen aan een beweging voor sparkthemovement.nl circulair talent. SPARK The Movement. 2020.

PDF [🔗](#) **Website** [🔗](#)

- Transforming universities. Mobilizing research and education for sustainability transitions at Erasmus University Rotterdam, The Netherlands. Loorbach, DA, Wittmayer, J. 2023. **PDF** [🔗](#)

- Verduidelijking definitie 'kritisch denken' bevordert verwerking ervan in onderwijs. Science Guide. Marion Tillema, Peter Verkoeijen. 2023.

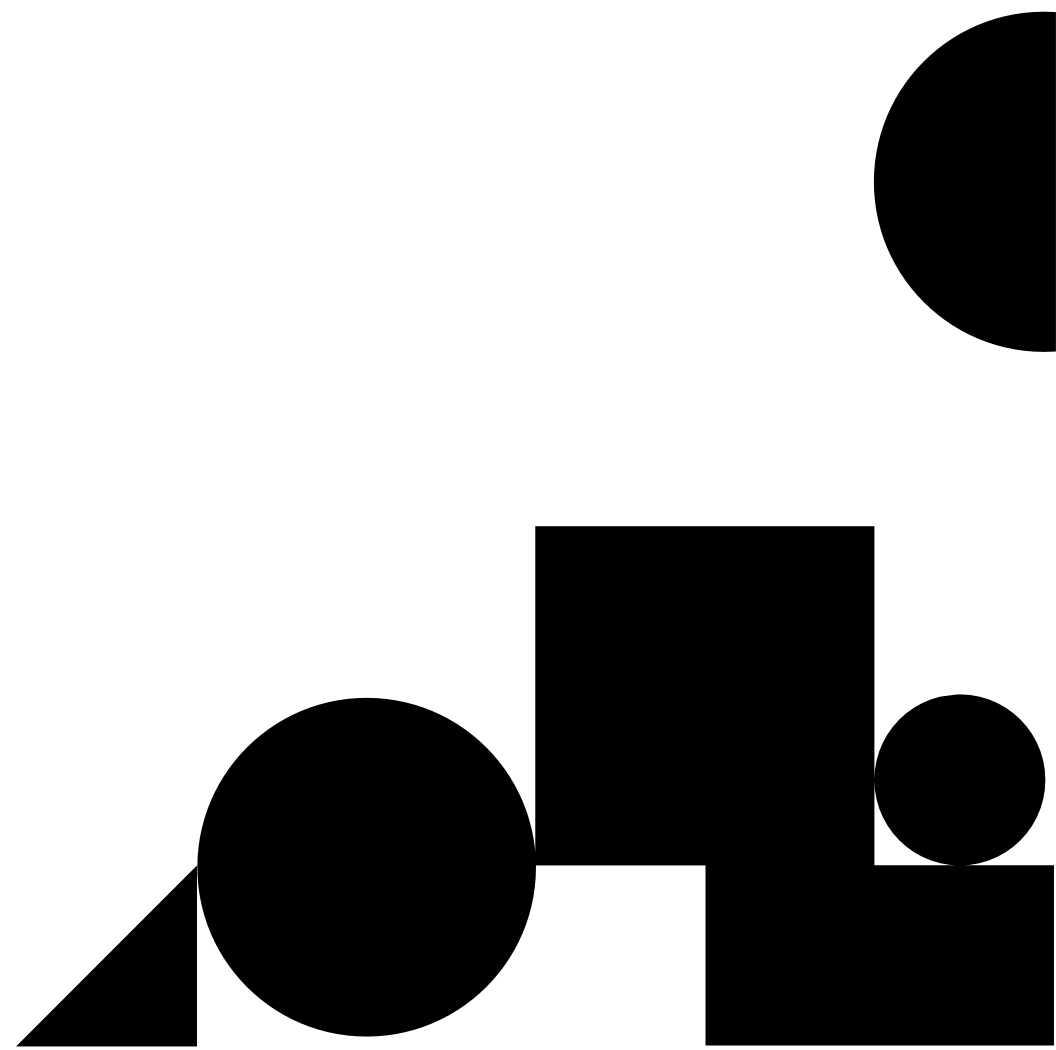
Website [🔗](#)

- Waarde gebaseerd onderwijs. Gunning, T. 2011. **Video (58:00)** [🔗](#)

Uitgeschreven lezing [🔗](#)

- Whole school approach voor duurzame ontwikkeling. Raamwerk dat scholen ondersteunt om onderwijs voor een duurzame toekomst vorm te geven Leren voor morgen. 2023. **Website WSA model** [🔗](#)
-

- Introles over duurzaamheid, hoger onderwijs. SPARK. 2023. **Website** [↗](#)
- Putting sustainability and Nature at the heart of learning. Professor Richard Dunne. 2024. **Website** [↗](#)

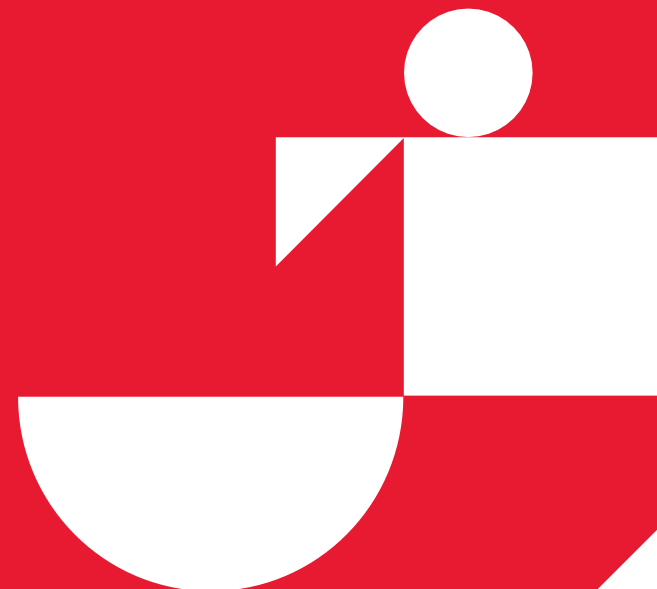

SDG 5. Gendergelijkheid

SDG 5 is gericht op het bereiken van gendergelijkheid en empowerment voor alle vrouwen en meisjes.

- SDG 5. Gendergelijkheid. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [🔗](#)
- HER CITY Toolbox. UN Habitat. **Website** [🔗](#)

SDG 6. Schoon water en sanitair

SDG 6 is gericht op het verzekeren van toegang tot duurzaam beheer van water en sanitatie voor iedereen.

- SDG 6. Schoon water en sanitair. Stichting SDG Nederland. 2022.
Website [🔗](#)

SDG 7. Betaalbare en duurzame energie

SDG 7 is gericht op het verzekeren van toegang tot betaalbare, betrouwbare, duurzame en moderne energie voor iedereen.

- SDG 7. Betaalbare en duurzame energie. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [🔗](#)
- Digitaal Duurzaam. Duurzaamheid en digitalisering gaan hand in hand. ICT maakt de wereld om ons heen slimmer, efficiënter en daarmee ook duurzamer. ICT is bovendien onmisbaar voor de transitie naar duurzame energie. NL digitaal. 2023. **Website** [🔗](#)

- Deltaplan duurzame renovatie. Dutch Green Building Council. 2017. **Website & rapporten** [↗](#)
- Energietransitie in Oekraïne tijdens oorlog. Maxim Timchenko. 2023. **TED Talk (5:26)** [↗](#)

SDG 8. Waardig werk en economische groei

SDG 8 is gericht op het bevorderen van aanhoudende, inclusieve en duurzame economische groei, volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor iedereen.

- SDG 8. Waardig werk en economische groei. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [🔗](#)
- Afval Wrap-Up met Lev. Gedicht. Elisah Pals. 2023. **LinkedIn** [🔗](#)
- Bedrijven moeten je juist helpen mínder te kopen, zegt deze hoogleraar. Emy Demkes, De Correspondent. 2022. **Website** [🔗](#)
- Boekje 'Tien ideeën voor een Circu-Lean organiseren'. Nature Wise. Organisatieontwikkeling op natuurlijke principes. 2023. **Website** [🔗](#)

- Business Model Template: werkboek voor het ontwikkelen van een duurzaam businessmodel. Jan Jonker, Niels Faber. 2019.

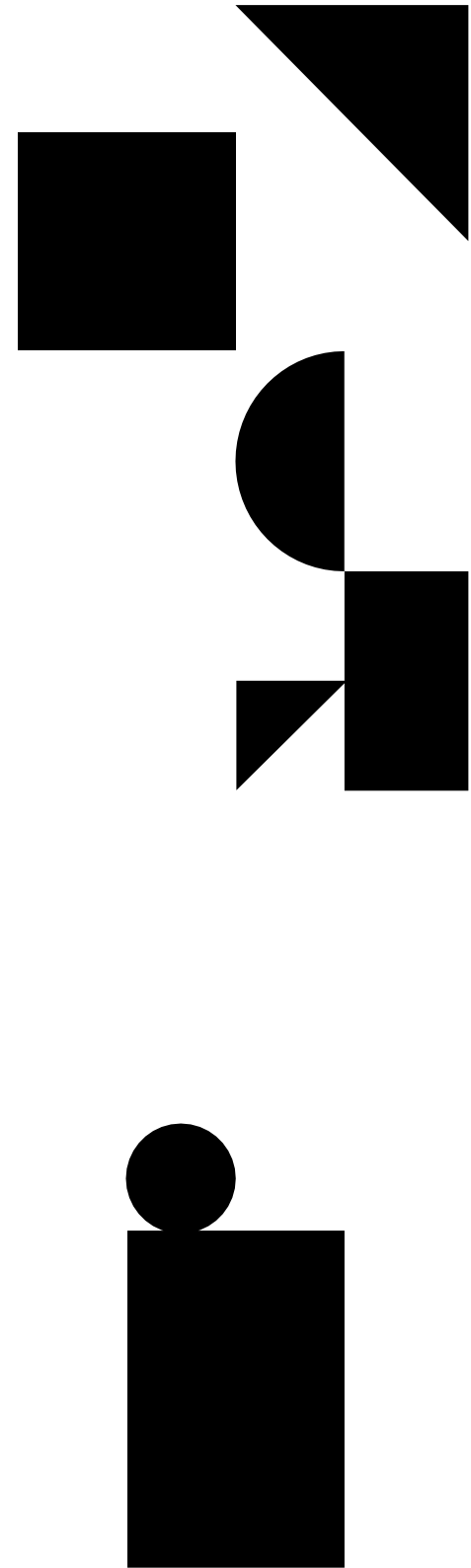
Research Gate Website [↗](#)

- CBS brengt relatie tussen SDG's en circulaire economie in beeld. Duurzaam ondernemen. 2022. **Website** [↗](#)
 - College Marketing in de circulaire economie. **Video (1:18 uur)** [↗](#)
 - College Meervoudige waardecreatie en commercieel en financieel management. **Video (1:20 uur)** [↗](#)
 - College Preventive Law. **Video (1:31 uur)** [↗](#)
 - College Toekomstbestendig Bedrijfsleven. **Video (1:13 uur)** [↗](#)

- De Purpose Case methodiek is een aanpak om samen maatschappelijke vraagstukken aan te pakken. Matthijs Bobbeldijk. 2020.

Website met download [↗](#) **Audio van bijbehorende podcast-serie** [↗](#)

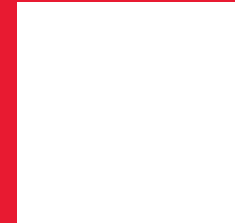
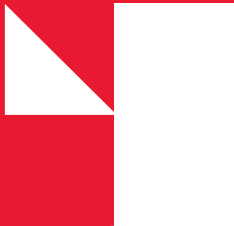
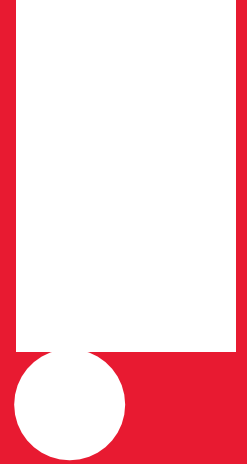
- De Purpose Economy E-Course (PEE-C). Initiatief om jou kennis te laten maken met de praktijk en de theorie van het fenomeen impactondernemen. Inclusief kant en klaar materiaal voor HBO. Kees Klomp. 2023. **Website** [↗](#)

- Durf Doe Donut is een podcast voor mensen die het lef hebben om de wereld een beetje beter te maken en hun tanden in de Donuteconomie van Kate Raworth willen zetten. Loes Wernsen. 2023.

Podcast en werkboek [↗](#)

- Een toekomstbestendige organisatie koopt duurzaam in. Manifest sustainable procurement. Sustainable Procurement. **Website** [↗](#)
- Future proof financial experts. The INTEGRES Project is a partnership between 5 international universities. The purpose is to broaden the enlarged skills related to accounting and reporting on non-financial information in Higher Education Institutions. Centre of Expertise Brede Welvaart & Nieuw Ondernemerschap. Powerd by Avans. **Website** [↗](#)
- INTEGRES Teaching Materials. Courses. Integrated Reporting and Education for Sustainability. 2023. **Website** [↗](#)
- Libgude centrum meervoudige waarde creatie. Publicaties. E-boeken, factsheets, artikelen, kennisclips, podcasts. Hogeschool Arnhem Nijmegen. 2023. **Website** [↗](#)

- Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Piano Expertisecentrum Aanbesteden. 2023. **Website** [↗](#)
- Meer dan twee derde van jonge Nederlanders vindt klimaatimpact van werkgevers belangrijke factor bij zoeken naar een baan. Duurzaamondernemen.nl. 2023. **Website** [↗](#)
- Purpose colleges georganiseerd door Lectoraten Zuyd Hogeschool.
- Reporting value creation and sustainability for SME's. Massive online open course. Uni Book Open Knowledge. Alma Mater Studiorum Universita di Bologna. **Website** [↗](#)
- Sander en de kloof. Hoe kan het dat in Nederland de kloof tussen arm en rijk nog steeds bestaat en zelfs groter wordt? Sander Schimmelpenninck. VPRO. **Documentaire en Website** [↗](#)
- Sectorale verkenning hoger economisch onderwijs (HEO) 2020-2021. Vereniging Hogescholen Nederland. 2021. **Website** [↗](#)

-
- Sustainability labels that prompt consumers to buy. Rethink. Fresh takes on big issues. Steve Noble. 2023. **Website** [↗](#)
 - Wat draagt jouw bedrijf bij aan een betere wereld? SDG impactvisualisatie voor mkb. Social handprint. **Website** [↗](#)
 - Wat houdt ons tegen? Documentaire serie over het belang om economisch onderwijs te veranderen. HUMAN. 2023. **Website** [↗](#)
 - Wat is de nieuwe economie? Zeven thema's van de nieuwe economie. Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) Nederland. 2023. **Website** [↗](#)
 - Week van het economieonderwijs. Samen voor toekomstbestendig economieonderwijs. Week van het economieonderwijs. 2023. **Website** [↗](#)
 - Welcome to the Sustainability University Foundation. The platform for sustainability professionals. Handleidingen, handboeken, trainingen. Thema's o.a. Circulaire Economie, Finance, Business, systeemdenken, competenties. Carola Wijdoogen, Laura Termeer. 2023. **Website** [↗](#)

SDG 9. Industrie, innovatie en infrastructuur

SDG 9 is gericht op het bouwen van een veerkrachtige infrastructuur, bevorderen van een inclusieve en duurzame industrialisering en stimuleren innovatie.

- SDG 9. Industrie, innovatie en infrastructuur. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [↗](#)
- Wat is duurzame ICT? Groene ICT pleit voor een verantwoord gebruik van informatie- en communicatietechnologie vanuit ecologisch oogpunt. Verduurzaming ontmoedigt het gebruik van schadelijke stoffen, verlengt de levensduur van middelen en concentreert zich op hergebruik om de hoeveelheid e-waste terug te dringen. Icter gezocht. 2023. **Website** [↗](#)

SDG 10. Ongelijkheid verminderen

SDG 10 is gericht op het verminderen van ongelijkheid tussen landen. Maar ook in eigen land is sociale samenhang onontbeerlijk voor het goed functioneren van de samenleving. Iedereen moet gelijke kansen krijgen om deel uit te maken van de sociale infrastructuur.

- SDG 10. Ongelijkheid verminderen. Stichting SDG Nederland. 2022.
Website [🔗](#)
- Gelijkheid en inclusie in steden. Vishaan Chakrabarti. 2020.
TED Talk (26:20 min) [🔗](#)

SDG 11. Duurzame steden en gemeenschappen

SDG 11 heeft betrekking op betaalbare woningen, een gezonde en veilige leefomgeving. Het aanbod van betaalbare woningen bepaalt waar mensen gaan wonen, naast de werklocatie en sociale relaties. Beweging op de woningmarkt is belangrijk voor starters en doorstromers. Buitenshuis is een gezonde en veilige leefomgeving van belang.

- SDG 11. Duurzame steden en gemeenschappen. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [↗](#)
- De toekomst is al begonnen. Verslag htno-tweedaagse 2018. Vereniging Hogescholen Nederland. **PDF** [↗](#)
- Gezonde stad. Klasien Horstman / Mare Knibbe. 2022. **Boek** [↗](#)

- Nieuwbouw onder NAP. Wij zeggen nee. Copper8. 2022. **Website** [↗](#)
- Tekort aan technische ho'ers bemoeilijkt behalen klimaatdoelen. Een tekort aan ingenieurs, technische ingenieurs, architecten en bouw- en natuurkundige technici dreigt een stevige kink in de kabel van de klimaatplannen te worden. Science Guide. 2022. **Website** [↗](#)

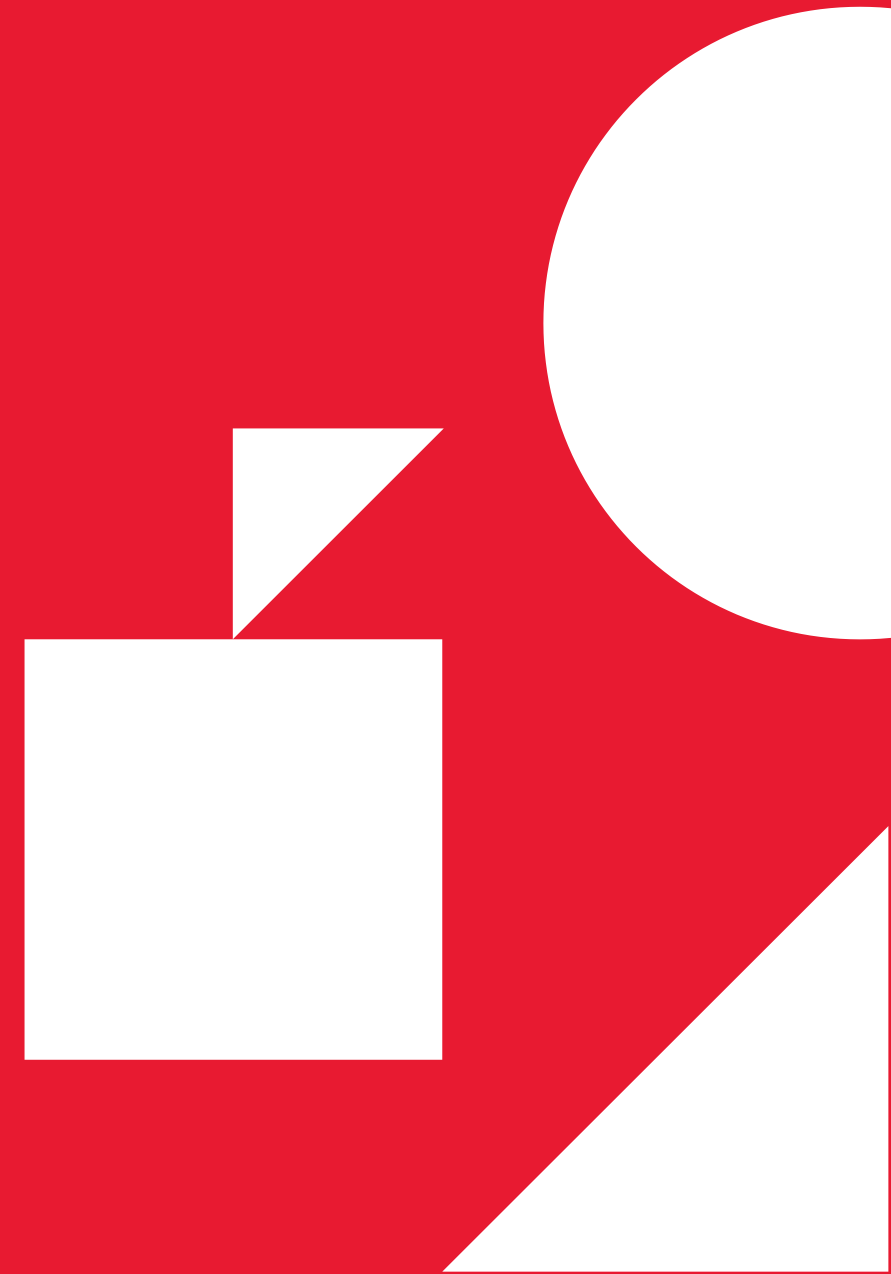
SDG 12. Verantwoorde consumptie en productie

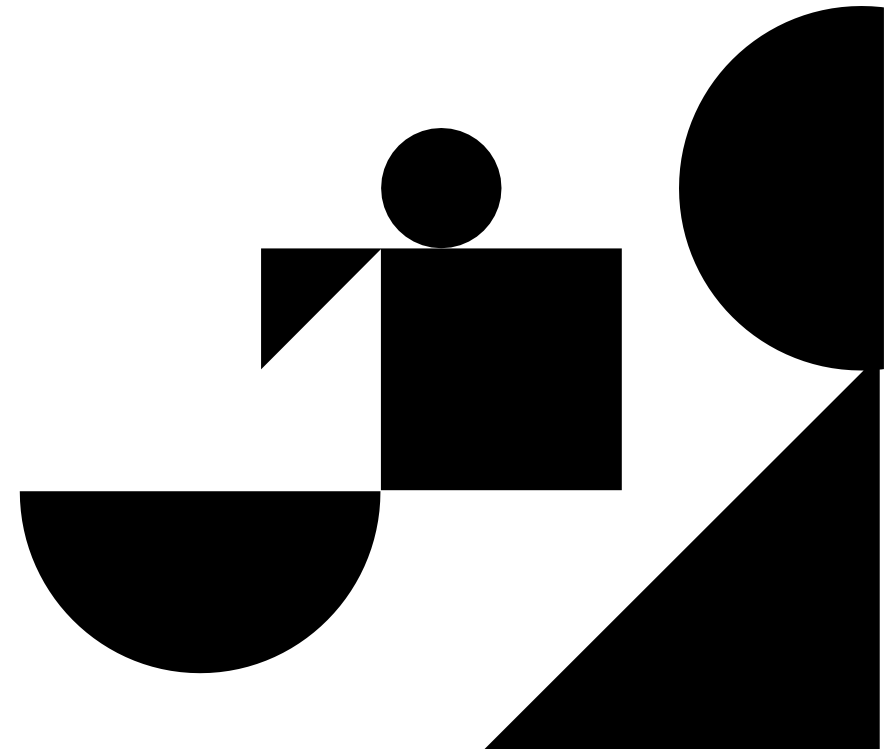
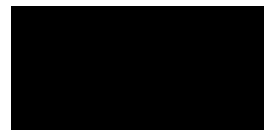
SDG 12 streeft naar duurzame productie en consumptie, met een efficiënter gebruik van grondstoffen. Dit verlaagt de druk op het milieu en vermindert de afhankelijkheid van die grondstoffen.

- SDG 12. Verantwoorde consumptie en productie. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [🔗](#)
- 9 innovatieve manieren om als hotel duurzamer te worden. Moby Park. 2021. **Website** [🔗](#)
- De mooiste duurzame hotels in Nederland. Milou, Vanaf Hier initiatief van ASN bank. 2019. **Website** [🔗](#)
- Doe eens duurzaam! Facility Management Nederland. **Website** [🔗](#)

- Inspiratierapport over circulaire economie in 8 sectoren. Beroepsonderwijs bedrijfsleven. 2021. **PDF** [↗](#)
- Op de Kaart: duurzaamheid en hospitality. NRIT Media. **Website** [↗](#)
- Studenten Hotelmanagement bouwen mee aan 'hotel van de toekomst'. AP Hogeschool Antwerpen. 2020. **Website** [↗](#)
- Circulaire verdienmodellen: praktische handvatten voor ondernemers. Copper 8. 2019. **Whitepaper** [↗](#)
- Kenniskaarten circulaire businessmodellen. Groene Brein. 2024. **Website** [↗](#)

- Werkprogramma monitoring en sturing circulaire economie. Planbureau voor de Leefomgeving. 2024. **Website** [↗](#)
- Ondernemen in de circulaire economie. Vlaanderen Circulair. 2024. **Website** [↗](#)
- Short and powerful animation movie explaining the Circular Economy and How Society Can Re-think Progress. Ellen MacArthur Foundation. 2011. **Video (3:48)** [↗](#)
- The end of plastic packaging? The Secret Ingredient That Could Stop Plastic Pollution. Sam Bentley. 2023. **Video (14:12)** [↗](#)
- Mag ik jou iets vragen? Hoopvolle documentaire over nieuw economisch onderwijs. Kees Klomp in samenwerking met 14 hogescholen. 2023. **Film (1:23:44)** [↗](#)

- Kader circulaire economie in Limburg. Provincie Limburg. 2020-2023. **PDF** [↗](#)
- Rijksbreed programma Circulaire Economie. Rijksoverheid. 2016. **Website** [↗](#)

SDG 13. Klimaatactie

SDG 13 is gericht op de aanpak van door mensen veroorzaakte klimaatcrisis. In 2015 is het Parijs-akkoord tot stand gekomen dat beoogt klimaatverandering en de nadelige effecten daarvan te verminderen. De effecten van klimaatverandering vormen een bedreiging voor mens en natuur.

- SDG 13. Klimaatactie. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [↗](#)
- De staat van het klimaat. NPO. 2022. **Video (51:00 min)** [↗](#)
- Debat over systeemtransitie en klimaatbeleid ná 2030. Wouter van Noort. 2023. **LinkedIn** [↗](#)
- Klimaatopwarming in beeld. Ed Hawkins. 2023. **LinkedIn-videofragment (0:35 min)** [↗](#)

- Optimistisch toekomst beeld geschetst door de jonge klimaatbeweging. Aniek Moonen. 2023. **Video (3:07)** [↗](#)
- The speeches: 50 Years of speaking Up For The Planet with Idris Elba, Olivia Colman and Jack Harries. Urgentie t.a.v. actie tegen klimaatverandering. 2023. **Video (3:34 min)** [↗](#)
- Wij zijn de stem van jongeren in het klimaatdebat. Jonge Klimaat Beweging. 2023. **Website** [↗](#)
- BlueCity, stad voor de circulaire en Blauwe economie. BlueCity. **Website** [↗](#)

SDG 14. Leven in het water

SDG 14 is gericht op leven in het water.

Zeewater vormt het grootste ecosysteem ter wereld. De toenemende negatieve effecten van klimaatverandering, overbevissing en vervuiling vormen een bedreiging voor zowel de intrinsieke waarde van het ecosysteem zelf, als het nut en plezier dat mensen eraan ontlennen.

- SDG 14. Leven in het water. Stichting SDG Nederland. 2022.
Website [🔗](#)

SDG 15. Leven op het land

SDG 15 gaat over bescherming, herstel en duurzaam beheer van het leven op het land in al zijn vormen. Bescherming en herstel van ecosystemen en biodiversiteit kunnen de weerbaarheid tegen toenemende bevolkingsdruk, intensivering van landgebruik en klimaatverandering versterken.

- SDG 15. Leven op het land. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [🔗](#)
- 5 succesfactoren die nodig zijn om de biodiversiteit in Nederland te herstellen. Bioloog en hoogleraar ecologie Louise E.M. Vet. 2022. **Video (11:44 min)** [🔗](#)

SDG 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten

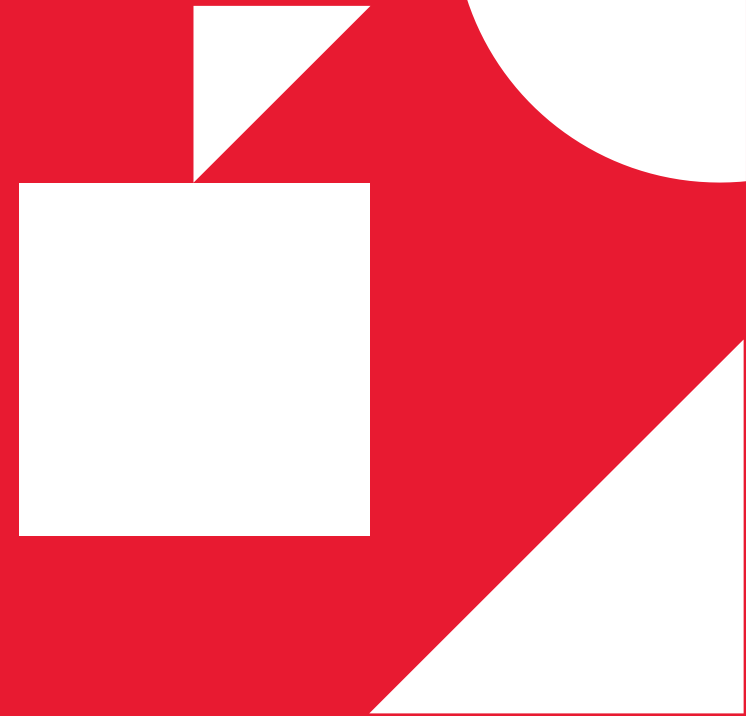

SDG 16 richt zich op doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instituties.

Het ervaren van onveiligheid kan een grote impact hebben op het persoonlijke leven en heeft effect op de welvaart. Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instituties zijn essentieel voor het ontwikkelen en behouden van die welvaart.

- SDG 16. Vrede, justitie en sterke publieke diensten. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [🔗](#)
- Juridische knelpunten bij circulaire economie projecten. Vlaanderen is circulair. **PDF** [🔗](#)
- Met recht naar circulaire economie. Vereniging voor Milieurecht. 2017. **PDF** [🔗](#)

- Minor Recht en een duurzame toekomst. Tilburg Universiteit. 2023. **Website** [↗](#)
- Shell ter verantwoording. Jurist Daniel Stein en duurzaamheidsexpert Marije Klomp. College. Radboud Universiteit. 2021. **Video (1:00:00)** [↗](#)
- Wat kunnen juristen veranderen? Klimaat en recht. CPO. Radboud Universiteit. 2023. **Website** [↗](#)
- Moreel leiderschap. Alex Brenninkmeijer (oud-ombudsman). 2019. Boek [↗](#)

SDG 17. Partnerschap om de doelen te bereiken

Internationale samenwerking is nodig om de capaciteit en middelen te versterken om de duurzame ontwikkelingsagenda uit te voeren. Het realiseren van de doelen vereist samenhangend beleid, een coöperatieve omgeving en het aangaan van nieuwe mondiale partnerschappen.

- SDG 17. Partnerschap om de doelen te bereiken. Stichting SDG Nederland. 2022. **Website** [↗](#)
- How great leaders inspire action. Simon Sinek has a simple but powerful model for inspirational leadership -- starting with a golden circle and the question: "Why?". Simon Sinek. 2009. **TED Talk (17:48)** [↗](#)

- The Decade of Action" is a remarkable documentary on sustainability and why businesses need to go all-in if we want to achieve the climate goals, the SDG's and keep our world safe for our children, grandchildren, and great-grandchildren. Met oa. Frans Timmermans en Paul Polman. Wim Vermeulen. 2020.

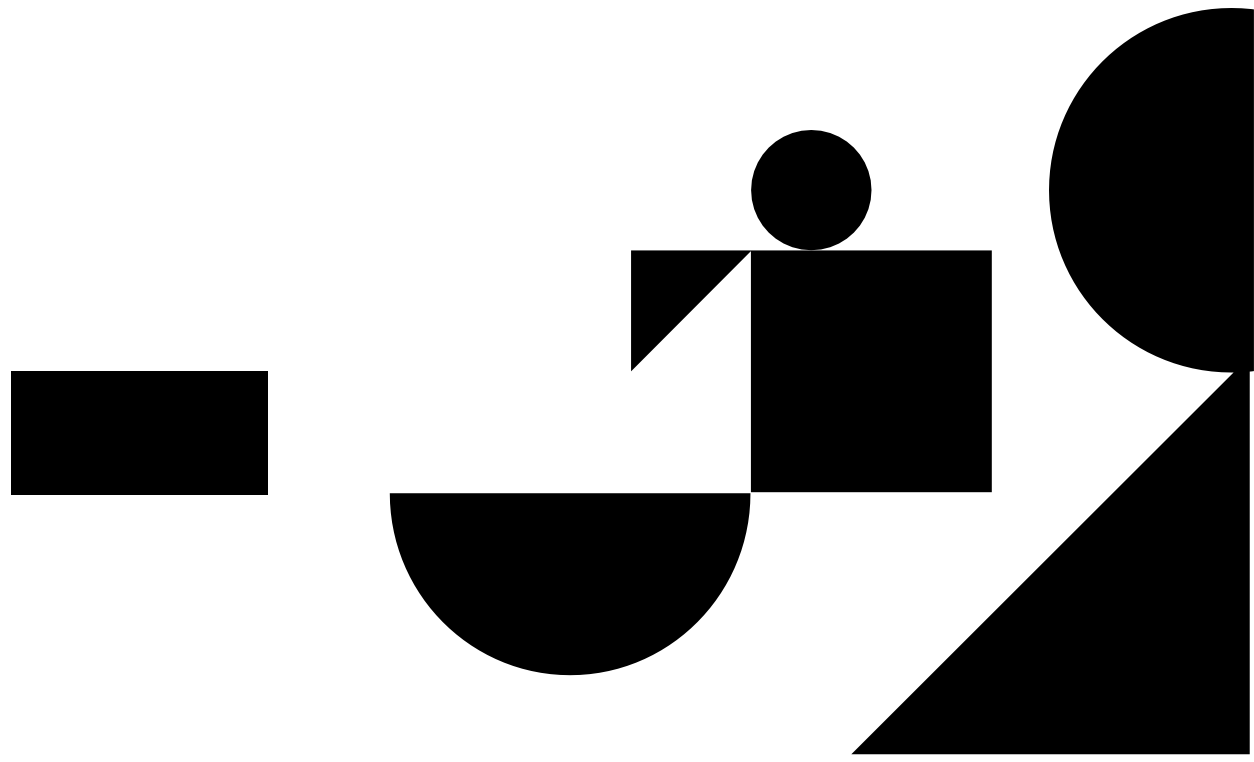
Video (35:36) [↗](#)

- Jan Rotmans vertelt over systeemveranderingen en transitie. Zijn mantra: we leven niet in een tijdperk van verandering, maar in een verandering van tijdperk. MaatschapWij. 2018.

Video (6:50) [↗](#)

- Urgent Solutions for Urgent Times, Awareness/ why the SDGs are important. VN Nations United Presented by Thandie Newton. 2020. **Video (34:09)** [↗](#)
- Quiz over de Sustainable Development Goals. WHO. 2017. **Quiz** [↗](#)
- Informatie over de Greendeal in Nederland. Rijksoverheid. 2021. **Website** [↗](#)

Deze inspiratiegids is samengesteld door het programmamateam van **Duurzaam Zuyd** en de **Green Office** en vormgegeven door Sem Schlösser en Iris Kuipers, **CMD-studenten**.

